

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКОГО ТА СОЦІОГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ»

УДК 130.31

Беляєва Д.С.¹

Арсентьева Г.О.²

¹ студ. гр. ГФ-310 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. н., доц. каф. філософії, НУ «Запорізька політехніка»

МОЇСТИ І КОНФУЦІАНЦІ ЩОДО СПІЛЬНОГО І ВІДМІННОГО У ТЯНЬ І ПІДНЕБЕСНОЇ

Чим би не було «Небо» у «наймудріших» стародавнього Китаю, в ньому вони побачили важелі управління людським суспільством, зв'язавши воєдино три «скарби» (сань цай): «Небо», «Землю» і «Людину», ставши ван 王 «верховними правителями» Піднебесної.

Грубо кажучи, існувало дві точки зору: 1. Людина не повинна забувати про створені всесвітом правила, адже «зло не приходить самотійно» (конфуціанство: «виступаючи проти чеснот, люди створюють смуту»; 2. «Держава буде процвітати, якщо буде прислухатися до волі народу; держава загине, якщо буде прислухатися до духу» (моїзм).

Конфуціанський варіант «порятунку» Піднебесної не влаштовував багатьох мислителів і політичних діячів того часу. Але першим, хто створив альтернативне вчення, був Мо-цзи. Мо-цзи був дуже полюбляв посперечатися, і, вочевидь, сперечався він майстерно, оскільки був відомий не як хто-небудь, а як професійний дипломат.

Вчення моїстів з'явилося в ході гострої ідейної боротьби з конфуціанством.

Моїсти, перш за все, визначають стандарти, критерії правильності теорій державного управління. Ці критерії називають «трьома гномонами» або «трьома зразками / законами». Перевірка за цими трьома критеріями відбувається за таким принципом: Бог є, тому що 1) так стверджує Біблія (свідectво авторитетного джерела), 2) тому що багато людей мали досвід взаємовідносин із божественним (емпіричне свідчення людей) і 3) оскільки така віра існує на користь зміцнення моралі і суспільства (аргумент корисності).

Етика моїстів - морально те, що має хороші наслідки і утилітаризм (ці моральні наслідки - суть користь більшості). Основна відмінність від конфуціанства - в тому, що «борг» моїсти розуміють саме як користь. У конфуціанстві «борг» розуміється в протиставленні «користі».

Прихильники себелюбства жодної волосинки не вирвуть заради блага Піднебесної». Прихильників школи Конфуція, зводяться до «тяготіння

займати себе сторонніми справами». Оскільки ситуацію змінити неможливо, то до чого ж в турботах і тривогах «постійно засмучувати і хвилювати своє серце і обтяжувати себе незліченними справами.

«Егоїзм» - це особливий «китайський егоїзм», він дуже пом'якшений порівняно з його європейськими аналогами через сам характер китайської культури, яка тяжіла до колективного, а не індивідуального. Суть вчення моїстів не в тому, що «все заради мене, я роблю що хочу, і інші мені не сміють наказувати. Його можна було б точніше охарактеризувати як «індивідуалізм». Як привести Піднебесну в порядок? Просто почати приносити користь собі самому, вигодовувати своє життя і залишити іншим робити те ж саме!

Той, хто вигодовує власне життя, не прагне до багатства, слави, розпусти і т. д., і він же не прагне панувати в Піднебесній і не прагне використовувати її, тобто виснажувати її ресурси, людей і життя. Він бере тільки необхідне, залишок - для інших. І раз він не закінчений «егоїст», а просто «індивідуаліст», він відмовляється від землі і влади, якщо це шкодить його життю і життю інших.

Що впливає з янгістської доктрини правильного державного управління? Знаменита янгістська максима: «Тільки тому, хто не дбає про Піднебесну, можна довірити владу над нею». Що це означає? Це означає, що в ідеалі держава, чиновництво (Гуань 官) не потрібно, бо ідеал «чиновника» - це відлюдник.

Так і хто ж у кому розчарувався? Першими, хто «спростили» вчення Конфуція, - це моїсти, що «розум» потрібен для того, щоб знайти правильний «Шлях».